

Rood Verlangen
presenteert

In deze
lesbrief

De voorstelling

Vorbereiding

Decorum

Conflict

Poëzie en
voorbeelden

Tijdens de
voorstelling

Na de voor-
stelling

Lezen, luisteren
en internet

Om te noteren

Niet vergeten!

De Meesterzet

Lesbrief bij de voorstelling De Meesterzet

Welkom!

Binnenkort speelt muziektheatergezelschap Rood Verlangen met acteur Laurens ten Den de tragikomische voorstelling **De Meesterzet**. Een voorstelling naar een idee uit het boek *De oorlog* van Anais Vaugelade en met muziek van Jean-Philippe Rameau.

De spelers van Rood Verlangen hopen dat je van de voorstelling gaat genieten en bieden je

daarom ter inspiratie deze lesbrief aan.

De voorstellingen van Rood Verlangen hebben als doel het gevoel voor taal, verbeelding en cultuur bij kinderen te stimuleren. Via de vertelkunst, muziek en theaterspel maken zij kennis met de rijkdom van de taal. Deze voorstelling is geïnspireerd op het thema *poëzie* van de Kinderboekenweek 2008.

Uit de voorstelling *De Meesterzet*
(foto: Jan Schartman)

De Meesterzet

Oorlog. Mooiste wat er is. 's Morgens naar het slagveld. Hele dag lekker buiten. Kanongebulder, wapengekletter. En 's avonds weer terug. Naar moeders pot. Broodsoppen, bierslurpen. Veel en vet. Heerlijk! En dan naar bed. Morgen een nieuwe dag.

Oorlog. De generaal kan niet zonder. Hij moet strijden. Hij moet gloriëren. Een nieuwe strategie bedenken. De ultieme meesterzet. De vijand een loer draaien. En dan? Victorie! Een welverdiende medaille erbij. Lang leve de oorlog!

Maar wat als er **vrede** is? Wat als de vijanden zijn verdwenen? Wat als je leger nog slechts uit twee muzikanten bestaat?

Dan doet de generaal wat hij niet laten kan. Hij gaat op zoek naar een nieuwe oorlog. Op zoek naar een nieuwe strijd. En die strijd krijgt hij. Met zichzelf. Maar hij geeft niet op. Hij geeft niet toe. Zijn vrouw? Dood. Zijn zoon? Weg. En hij mist ze niet. Helemaal niet. Zegt ie...

*Een gedicht van de zoon
van de generaal*

Horen

Rivieren ruisen
Beekjes murmelen
Sloten kwaken

Stammen kreunen
Bladeren ritselen
Takken kraken

Vogels kwetteren
Krekels tjirpen
Bijen zoemen

Zacht hijgen
Geurig gras
En blijde bloemen

Als kanonnen zwijgen

De voorstelling

De Meesterzet gaat over een generaal die vroeger de baas was van het blauwe leger. En dat blauwe leger had altijd oorlog met het gele leger. Blauw tegen geel. Ze waren vijanden voor het leven. En dat vond de generaal prima. Zonder oorlog stelde het leven toch niets voor, vond hij. Maar de soldaten van het blauwe leger en de soldaten van het gele leger sneuvelen bij bosjes. Na jaren vechten, waren op een dag van beide legers nog maar 80 manschappen over. Toen bedacht iemand een oplossing...

De zoon van de generaal van het vijandelijke gele leger wilde een duel gaan uitvechten met de zoon van onze generaal, de generaal van het blauwe le-

ger. Wie het duel won, had de oorlog gewonnen. Een prima oplossing, zou je denken.

Maar er ging iets helemaal mis. Daarom zit de generaal nu met twee muzikanten voor zijn publiek. Waar is zijn leger? Waar is de oorlog? Waar is zijn zoon? Allemaal verdwenen.

Toch doet de generaal of er niets aan de hand iets. Voorlopig althans. Hij is gewoon op weg naar een nieuwe oorlog. Op weg naar een nieuwe vijand: het groene leger. Met *decorum* zal hij hartstochtelijk de nieuwe strijd strijden. Hij heeft geweldige wapens tot zijn beschikking, prima muzikanten bij de hand, een stralend geelaat en altijd wel een heldhaftig verhaal tegen de

verveling. Verveling... Ja, die is er als je al zeven jaar onderweg bent.

Maar hoe gaat het nou eigenlijk echt met de generaal. Is alles wat hij zegt niet een beetje gelogen?

Als er iemand is die ons dat kan vertellen dan is dat zijn zoon. Want zijn zoon is een dichter. Een schrijver van *poëzie*. Iemand die gedachten kan verwoorden. Iemand die *conflicten* kan bestrijden met zijn pen. En boven alles is de zoon een gevoelige intelligente jongen, die niet bang is voor de harde waarheid. Niet bang om zijn overleden moeder te gedenken.

Komen de generaal en zijn zoon ooit bij elkaar?

Het gedicht van Joke van Leeuwen bij het motto van de kinderboekenweek 2008

Zinnenverzin

Soms kun je zinnenverzin hebben: Zin om de zinnen die zingen vanbinnen Naar buiten te spinnen als spinnen hun webben. Zodra je begint is er al een begin, Een zinnenvanbinnenverzin.

Vorbereiding 1

Ken je televisie? Vast wel! Maar ken je theater? Eigenlijk is theater een soort televisie waar publiek bij zit. En dat zorgt voor best wat verschillen. Denk er maar eens over na.

- Wanneer wordt 'het programma' gemaakt?
- Kun je iets doen aan het geluid?
- Kun je 'het programma' stopzetten?

- Waar speelt het kijken zich af?
- Wie kijken er met je mee?
- Zit je altijd vooraan?
- Stoor je 'het programma' door lawaai te maken of veel te bewegen?
- Geef je applaus na afloop?

Conflict

Een belangrijk thema in de voorstelling is conflict. Dat is zoiets als ruzie.

Er zijn verschillende soorten conflicten. Grote en kleine conflicten. Je hebt bijvoorbeeld gewapende conflicten of innerlijke conflicten.

Dat is dan ruzie met jezelf. We geven een paar voorbeelden van conflicten, dan snap je het wel.

Conflict 1

Een conflict tussen twee of meer landen noemen we een *oorlog*. Als landen een conflict hebben, gaat het altijd over hele grote dingen. Ze

willen bijvoorbeeld allemaal *hetzelfde stuk land* hebben. Of er ligt ergens olie en goud en dat ze *niet eerlijk* kunnen verdelen. Soms houdt het ene land mensen uit het andere land *gevangen*. Of mensen worden juist het land *uitgestuurd*. Zo'n conflict kan heel lang duren, denk maar aan de 80-jarige oorlog.

Decorum

Wat is dat? Een moeilijk woord! Volgens het woordenboek betekent decorum: *uiterlijke waardigheid, fatsoen, gepaste uiterlijke vormen*. Nu is het nog steeds een moeilijk woord. Maar je kent het wel.

Decorum heeft te maken met traditie, rituelen, symboliek, status. Nog meer moeilijke woorden dus. Daarom staan in deze lesbrief een paar voorbeelden van decorum, dan snap je het zeker.

Maar waarom hebben we het over decorum? Omdat in de voorstelling *De Meesterzet* het over een generaal gaat. En een generaal heeft alles te maken met decorum.

Decorum 1

Stel je voor... je tante gaat trouwen. Wat doe je dan? Natuurlijk, je trekt je mooiste *feestkleden* aan en gaat nog snel even naar de *kapper*. En je tante? Die is het mooist van allemaal. Misschien draagt ze zelfs wel een echte witte *bruidsjurk*. Er zijn overal *bloemen*, er wordt met *rijst* gestrooid. Iedereen is blij en vrolijk, mensen huilen van geluk. En natuurlijk is er een *feest*, waarbij *gezongen* en *gedanst* wordt. Dat hoort allemaal bij een trouwerij. Dat alles noemen we **decorum**.

Dit is een stukje poëzie van Jan Hanlo

Oote

Oote oote oote
Boe
Oote oote
Oote oote oote boe
Oe oe
Oe oe oote oote oote
A
A a a
Oote a a a
Oote oe oe
Oe oe oe
Oe oe oe oe oe
Oe oe oe oe oe
Oe oe oe oe oe oe oe
Oe oe oe etc.
Oote oote oote
Eh eh euh
Euh euh etc.
...

Vorbereiding 2

Ben je nog niet uitgepraat over theater? Of ken je iemand die nog nooit naar theater is geweest? Vertel dan iets over jouw eigen ervaring.

- Welke voorstelling heb je ooit gezien?
- Wat kun je over de voorstelling vertellen? Hoe was het?
- Wat vond je het mooist of stomst? Waarom?
- Waar vond het plaats?
- Waren er veel mensen?

- Droegen de acteurs kostuums? Waarom doen ze dat?
- Was er een decor? Is dat er altijd?
- Ken je nog andere theatervormen, zoals een concert of straattheater?

Uit de voorstelling *De Meesterzet* (foto: Jan Schartman)

Poëzie

Sommige poëzievormen hebben vaste regels, zoals een elf of een haiku. Wil je weten hoe dat werkt? Kijk op www.poezie-in-beweging.nl en klik op *Maak een eigen gedicht*.

Maar een gedicht kan ook ontstaan zonder regels of patroon, dan noem je het een 'vrije vorm'. Dat kan nog veel spannender zijn.

Een vrije vorm krijg je als je je houdt aan een paar vrije regels, zoals deze:

- Beschrijf geen emoties, maar roep ze op
- Rijmen hoeft niet
- Gebruik geen veelgebruikte uitdrukkingen (clichés)
- Houd het een beetje mysterieus

- Probeer te verrassen
- Gebruik beelden en overeenkomsten
- Gebruik klank
- Schrijf niet alleen over 'grote dingen'
- Lees gedichten!

Meer weten? Kijk voor schrijftips op www.doemaardichtmaar.nl of www.skep.nl.

Auke Reuvers en
Nico-Jan Beckers
(foto: Ellen Brouwer)

Vorbereiding 3

Kunst snappen is lang niet altijd makkelijk. Wanneer is iets een meesterwerk? Wanneer vind je iets mooi of juist lelijk? Kunst stelt vaker vragen dan dat het antwoorden geeft. Soms voelt de één deze vragen wel en de ander niet. Kun je oefenen om meer uit kunst te halen? Ja hoor, dat kan!

Rood Verlangen daagt je uit om kunst te ondergaan. Zij stelt met haar voorstellingen vragen waar niet altijd di-

rect een antwoord op is. Daarom wordt soms een wat moeilijker taal gebruikt of vinden er onlogische gebeurtenissen plaats. En soms wordt een deel van de informatie zelfs verzwegen, dan moet je fantasie aan het werk. Daarmee laat een voorstelling zich niet altijd meteen snappen, maar spreekt het je wel aan op je gevoel en je vermogen om vragen te stellen.

Rood Verlangen maakt

voorstellingen die verschillen van toon en sfeer. Soms overheerst de (glim)lach, soms raakt het een gevoelige snaar. Heb je al eens een voorstelling van Rood Verlangen gezien? Verwacht je nu hetzelfde? Dan kom je misschien voor een verrassing te staan. Probeer je open te stellen voor een nieuwe ervaring. En vertel na afloop hoe deze voorstelling anders was of anders voelde dan de vorige die je hebt gezien.

Voorbeeld van een Haiku
uit Hai die koe van Mara
Otten (Leopold)

ik kan niks echt goed
schrijven lezen rekenen
maar verzinnen wel

Conflict

Conflict 2

Stel je voor... vader en zoon hebben een conflict. Waar zou dat over kunnen gaan? Misschien wel over de voetbalwedstrijd of de rapportcijfers van school. Als de vader *ontevreden* is over de prestaties van zijn zoon. Of over vrienden en vriendinnen. Met wie *mag* je

wel en niet omgaan? En dan is er nog de televisie. Wie *bepaalt* waar er vanavond naar gekeken wordt? Herken je dat soort conflicten?

Conflict 3

Op het schoolplein barst het soms van de conflicten. Over de *verdeling* van de voetbalelf-tallen of over de *spelregels*. Over de knikkers. Over het leukste meisje

van de klas. Sommige kinderen worden zonder reden *gepest*. Meng jij je wel eens in zo'n conflict door het *op te nemen* voor degene die gepest wordt? En als jouw beste vriend of vriendin wordt gepest? Of als iemand *iets lelijks* zegt over je ouders? Hoe zou jij zo'n conflict oplossen?

Decorum

Decorum 2

Prinsjesdag!
Ken je dat?
Dat is ieder jaar in september. Dan komt de *koningin* aanrijden in de *gouden koets*. Ze draagt een *koninklijke jurk* met een bijpassend *hoedje*.

Overall langs de straat staan mensen te zwaaien. De koningin neemt plaats op de *troon* en dan gaat ze voorlezen: de *troonrede*. Daarin vertelt ze aan het volk wat de regering met ons land van plan is. En er is ook een belangrijk *koffertje*. Dat wordt gedragen door een *minister*. In dat koffertje

zitten *belangrijke papieren*. Daarop staat geschreven hoe al het geld over ons land wordt verdeeld.

Dit alles gebeurt ieder jaar weer volgens officiële *regels*. Dat hoort allemaal bij Prinsjesdag. Dat alles noemen we **decorum**.

Decorum

Decorum 3

Stel je voor... je wilt gaan werken bij de politie. at doe je dan? Je gaat eerst naar school en haalt al je *politiediploma's*. Dan schrijf je een brief. Een nette brief, zonder fouten natuurlijk, want het is een *sollicitatiebrief*. Die stop je in een *mooie envelop* en stuur je naar de politie.

Hopelijk word je dan wel uitgenodigd voor een gesprek. Je trekt je *beste pak*

aan, je stelt je *netjes* voor en je vertelt *beleefd* wat je allemaal kunt en waarom je bij de politie wilt werken.

Als je een goede *indruk* hebt gemaakt, word je misschien wel aangenomen als politieagent en mag je een *contract* tekenen. Dat hoort allemaal bij het vinden van werk. Dat alles noemen we **decorum**.

Voorbeeld van een Elfje

water
wie gaat
ik ben eerst
wat is het lekker
vakantie

Vorbereiding 4

Een vertelvoorstelling is niet hetzelfde als een musical of toneelstuk. De verteller is meestal alleen en vertelt zijn verhaal. Heb jij wel eens een verhaal vertelt? Denk je dat je het durft? Laat maar eens horen!

- Wat heb je het eerste uur van vandaag gedaan?

- Waar zijn je schoenen in hun hele schoenenleven al geweest?
- Wat hebben je handen vandaag meege maakt?
- Wat gebeurt er op die ene tekening in het boek dat je nu leest?

Tijdens de voorstelling

Elke voorstelling wordt gemaakt door twee belangrijke groepen:

1. de spelers, die op het podium staan
2. en het publiek dat in de zaal zit.

Moet iedereen iets doen dan? Ja, eigenlijk wel.

De spelers spelen en vertellen hun verhaal. En jij? Jij luistert en kijkt. Als de spelers er een potje van maken, vind jij de voorstelling vast heel stom. Maar als jij slecht luistert en

kijkt, hebben de spelers (en andere mensen in de zaal) daar last van. Een mooie voorstelling maak je dus samen!

Goed luisteren en kijken doe je door aanwezig te zijn zonder dat te laten merken. Je loopt niet door de zaal, je kraakt niet met papiertjes, je belt niet met je mobieltje, je frummelt niet aan het klittenband van je schoenen en je kletst niet met de mensen om je heen.

Mag je dan helemaal niks tijdens een voorstelling? Natuurlijk wel. Het verhaal kan je ontroeren, het kan spannend zijn of heel grappig. Al die emoties mag je beleven en tonen.

De spelers vinden het fijn om te zien dat de voorstelling je raakt.

Lezen

De oorlog
Het boek van
Anaïs Vaugelade
(Zirkoon)

Kom vanavond met verhalen

gedichten, verhalen, bladzijden uit prentenboeken en stripverhalen over oorlog in allerlei landen – vanaf 8 jaar (Bakermat)

De generaal / D. McKee

Als een generaal met zijn leger de hele wereld heeft veroverd op één klein landje na, heeft dit landje veel invloed op de rest van de wereld – vanaf 6 jaar (Lemniscaat)

Onder vuur / A. van Dam

Bregje wil haar vader bevrijden uit het leger, maar vader vecht veel liever door – vanaf 9 jaar (Leopold)

De koningen van de kleuren / J. Bauer

De kleuren in het land van koningin Weeromme krijgen ruzie en verworden tot een grauw grijs, totdat de koningin kleurige tranen huilt – vanaf 6 jaar (Querido)

Na de voorstelling

Heb je van de voorstelling genoten? Wil je je gedachten en gevoelens over wat je hebt gezien delen?

Heel goed, want er zijn vast klasgenootjes die hetzelfde hebben gevoeld, of juist heel anders. Of ze hebben iets gezien dat jou niet is opgevallen. Misschien heb je een vraag en weet iemand anders het antwoord. Ga er maar eens goed voor zitten en...

- Praat over de voorstelling
- Praat over de thema's conflict, decorum en poëzie
- Schrijf poëzie n.a.v. het verhaal
- Lees over de thema's of luister naar een muzikale vertelling
- Maak een tekening of ander kunstwerk over de voorstelling
- Speel of vertel een stukje na, samen of alleen

En als je dan echt niet meer weet wat je moet doen, maak dan eens net zo'n krantje als deze. Over de voorstelling bijvoorbeeld.

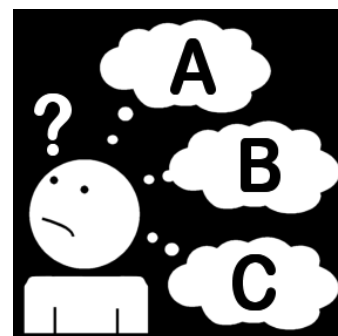
Conflict

Conflict 4

Voor een conflict heb je niet altijd meerdere mensen nodig. Je kunt ook een conflict hebben met jezelf. Een conflict 'van binnen'. Bijvoorbeeld omdat je niet weet wat je moet kiezen: chocolade ijs of bananen ijs. Of moet je

nu op hockey of op muziekles gaan.

Je kunt ook een innerlijk conflict hebben omdat je jezelf *lelijk* vindt. Je wilt andere oren, een andere neus of een andere kleur haar. Een conflict met jezelf kan best *pijnlijk* zijn.

Stel je voor dat je iets *stiekems* hebt gedaan waar je *spijt* van hebt. Ga je het vertellen, zou dat opluchten?

De Mus

Tjelp tjelp - tjelp tjelp tjelp
tjelp tjelp tjelp - tjelp tjelp
tjelp tjelp tjelp tjelp tjelp tjelp
tjelp tjelp tjelp

Tjelp
etc.

Decorum

Decorum 4

Stel je voor... je zit in het leger. Niet zo'n groenbruin leger van nu, maar een leger van lang geleden. Dat van Napoleon bijvoorbeeld. Toen soldaten nog oorlog voerden in *uniformen* van bijvoorbeeld lange blauwe jassen met *gouden knopen* en een *rode hoed* met een *veer* erop. Toen soldaten nog vchten met *opgepoetste* sabels en *zwaarden*, die schitterden in de zon. En ze op prachtig ver-

sierde paarden reden. Toen er nog *muziek* klonk als het leger op pad ging. Echte marsmuziek. En de generaal droeg *medailles* om te laten zien hoe succesvol hij was. Er waren *vaandeldragers* en aan de *vlaggen* kon je zien van welk land je was. Met deze *pracht en praal* kon je je wel moeilijk verstoppen als dat moest, maar daar ging het niet om. Als het er maar mooi uitzag. Dat hoort allemaal bij het leger uit die tijd. Dat alles noemen we **decorum**.

Internet

<http://kinderboekenweek.bestelinks.nl>

- Kerntitels kinderboekenweek
- Werksuggesties bij poëzie

www.kinderpleinen.nl

- Klik op Kinderboekenweek 2008 voor informatie en suggesties

www.hetklokhuis.nl

- Hindoestaanse bruiloft

www.schoolbieb.nl (groep 5 en 6)

- Gouden koets (incl. Klokhuis)
- Regering
- Politie
- Franse tijd

www.roodverlangen.nl

- Het gezelschap en al haar voorstellingen

Voorbeeld van een poeziealbum rijmerij

Dit boek heb ik lief,
wie het steelt is een dief,
wie het vindt brengt het vlug
bij Anna in Haarlem terug.

Luisteren

Muzikale vertellingen van Bart Moeyaert

- Luna van de Boom
- De Schepping
- Olek schoot een beer en kwam met een veer op zijn muts weer thuis

Kinderopera's van Frank Groothof

- Zeven beroemde opera's bewerkt voor kinderen

Muzikale sprookjes

- Peter en de Wolf (Prokofiev)
- De geschiedenis van de soldaat (Stravinsky)
- L'histoire de Babar (Poulenc)

De Meesterzet

Uit de voorstelling
De Meesterzet
(foto: Jan
Schartman)

Om te noteren

Mijn groep gaat naar **De Meesterzet** op

Dag: _____

Tijd: _____

Locatie: _____

Niet vergeten!

- Voor groep 4-7
- Duur ca. 55 minuten
- Rood Verlangen is ruim een uur voor aanvang aanwezig
- Contactpersoon voor opvang van de spelers
- Houd rekening met een op- en afbouwtijd
- Speelplek in een afgesloten speellokaal of een rustige hal
- Tochtvrije zaal van min. 18 graden Celsius
- Voorkom storende geluiden van buiten, bijv. schoolpauzes
- Speelvlak van min. 5m diep x 6m breed
- Zet zelf de banken/stoelen/tafels klaar (geen matten)
- Tribunegewijs opbouwen, Rood Verlangen helpt graag
- Jassen blijven buiten de zaal
- Wees op tijd!

